

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**

Avd. 3

DOM
2017-04-20
Meddelad i Göteborg

Mål nr
10014-16

SÖKANDE

Konkurrensverket
103 85 Stockholm

MOTPART

Västra Götalandsregionen
Regionens Hus
462 80 Vänersborg

SAKEN

Upphandlingsskadeavgift enligt lagen (2007:1091) om offentlig
upphandling, förkortad LOU

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller Konkurrensverkets ansökan och beslutar att
Västra Götalandsregionen ska betala en upphandlingsskadeavgift om
450 000 kr.

Dok.Id 441062

Postadress Box 53197 400 15 Göteborg	Besöksadress Sten Sturegatan 14	Telefon 031 - 732 70 00 E-post: forvaltningsrattenigoteborg@dom.se www.forvaltningsrattenigoteborg.domstol.se	Telefax 031 - 711 78 59	Expeditionstid måndag–fredag 08:00-16:00
---	---	--	-----------------------------------	---

BAKGRUND OCH ANSÖKAN

Konkurrensverket ansöker om att förvaltningsrätten ska besluta att Västra Götalandsregionen ska betala 450 000 kr i upphandlingsskadeavgift. Till stöd för sin ansökan anför Konkurrensverket i huvudsak följande. Västra Götalandsregionen har brutit mot 15 kap. 4 § LOU genom att den 1 oktober 2015 ingå avtal avseende medicinska sekreterare med leverantören Conscriptor AB (Conscriptor) utan föregående annonsering, trots att förutsättningar för detta saknades. Det ingångna avtalet utgör därmed en otillåten direktupphandling.

Under 2013 genomförde Västra Götalandsregionen en upphandling avseende bemanningstjänster av medicinska sekreterare. Efter tilldelningsbeslut i september 2013 överprövades upphandlingen. Förvaltningsrätten i Göteborg avslög ansökningarna om överprövning den 12 maj 2015 (mål nr 11692-14). Västra Götalandsregionen ingick dock inte något avtal med den vinnande anbudsgivaren då regionen redan anställt ett antal medicinska sekreterare samt då giltighetstiden på anbuden i upphandlingen hade löpt ut. Efter att flera sekreterare oförutsett sade upp sig från sina anställningar efter sommaren 2015 kontaktade Västra Götalandsregionen ett antal tänkbara leverantörer för tjänsten och ingick därefter avtal med leverantören Conscriptor från den 1 oktober 2015 till den 1 oktober 2016. Avtalet löpte därefter tillsvidare med en uppsägningstid om tre månader. Västra Götalandsregionen garanterade inte några volymer och bedömde vid avtalets ingående att det inte skulle överstiga gränsen för direktupphandling. Av aktuellt avtal framgår inte något totalpris utan ersättning utgår för faktiskt genomfört arbete.

I november 2015 insåg Västra Götalandsregionen att direktupphandlingsgränsen skulle överstigas och beslutade att påbörja en ny annonserad upphandling. Regionen planerade att lägga ut en annons om

upphandlingen den 30 juni 2016, så att ett nytt upphandlat avtal skulle kunna tecknas den 10 oktober 2016. Vid tidpunkten för ansökan om upphandlingsskadeavgift hade Västra Götalandsregionen ännu inte annonserat en ny upphandling av de aktuella tjänsterna, men lagt ut ett förfrågningsunderlag på remiss med sista dag för synpunkter den 26 september 2016.

Det aktuella avtalet avser tjänster som utgör så kallade B-tjänster och är utformat så att det på förhand inte går att fastställa det totala belopp som ska betalas med ledning av kontraktsvärdet. Conscriptor har sammanlagt fakturerat 2 276 730 kr under tiomånadersperioden oktober 2015–juli 2016, vilket överskrider gränsen för direktupphandling redan under ordinarie avtalstid. Gränsen för direktupphandling uppgick till 505 800 kr vid den aktuella tiden. Möjlighet till undantag från annonseringsskyldigheten föreligger om det är fråga om vissa mycket speciella hälso- och sjukvårdstjänster och där synnerliga skäl bedöms föreligga, så som t.ex. där relationen mellan vårdgivare och vårdtagare skulle störas och vården därmed försämrats eller där det endast finns ett möjligt vård- och boendevalternativ på grund av vårdbehov eller anhöriganknytning. Den omständigheten att det är fråga om allmännyttiga tjänster kan inte i sig vara tillräcklig för att synnerliga skäl ska anses föreligga. Av förarbeten och praxis framgår att en direktupphandling kan vara tillåten endast när det gäller att garantera vården i specifika vårdfall. I detta fall är det inte fråga om enskilda vårdfall eller ens vård som har utförts, utan i stället handlar tjänsterna om att transkribera vad en läkare har dikterat under ett möte med en patient. Det kan inte anses vara fråga om sådana mycket speciella vårdsituationer som faller in under synnerliga skäl. Det har inte heller framkommit några andra skäl som motiverar avsaknaden av konkurrensutsättning. Eftersom avtalet rätteligen borde ha annonserats och så inte har skett föreligger en otillåten direktupphandling.

Ansökan om upphandlingsskadeavgift har kommit in till rätten inom ett år från det att avtalet slöts. Fastställandet av avgiftens storlek förutsätter att ett kontraktsvärde kan bestämmas. Då det i aktuellt fall inte går att uppskatta kontraktsvärdet utifrån avtalets utformning bör den s.k. 48-månadersregeln vara vägledande vid fastställande av avtalets värde. Conscriptor har fakturerat en genomsnittlig månadskostnad på 227 673 kr, vilket innebär att avtalets värde uppskattas till 10 928 304 kr och upphandlingsskadeavgiften till högst 1 092 830 kr. Konkurrensverket anser att upphandlingsskadeavgiften ska bestämmas till 450 000 kr mot bakgrund av att det föreligger en otillåten direktupphandling, som är en av de allvarligaste överträdelserna inom upphandlingsområdet, att det skett en klar överträdelse av regelverket samt att Västra Götalandsregionen tidigare varit föremål för verkets granskning. Omständigheten att Västra Götalandsregionen återigen har utfört en otillåten direktupphandling är en försvårande omständighet.

INSTÄLLNING M.M.

Västra Götalandsregionen motsätter sig Konkurrensverkets ansökan och anför i huvudsak följande. Västra Götalandsregionen har inte brutit mot kravet om föregående annonsering eftersom det föreligger synnerliga skäl för direktupphandling. För den händelse att avtalet mellan Conscriptor och Västra Götalandsregionen anses utgöra en otillåten direktupphandling är det fråga om ringa fall, alternativt ska en eventuell avgift med hänsyn till omständigheterna i ärendet efterges då synnerliga skäl föreligger.

Västra Götalandsregionen genomförde en upphandling avseende journalhanteringstjänster 2013 men något avtal träffades aldrig då anbudets giltighetstid passerats efter att upphandlingen överprovats. På grund av att flera medicinska sekreterare oväntat sade upp sig träffade Västra Götalandsregionen genom Sahlgrenska Universitetssjukhuset (SU)

därefter ett avtal med Conscriptor. Inledningsvis uppfattade SU att avtalet inte skulle överstiga gränsen för direktupphandling, men insåg senare att gränsen skulle överskridas och beslutade om att en ny annonserad upphandling skulle påbörjas. Under tiden försökte SU även anställa egna medicinska sekreterare men det råder stor brist på denna yrkesgrupp på arbetsmarknaden. I avvaktan på att upphandlingen skulle slutföras ansåg sig Västra Götalandsregionen tvungen till att direktupphandla för att inte äventyra patientsäkerheten, varför synnerliga skäl föreligger. Västra Götalandsregionen använder inte direktupphandling som någon generell upphandlingsmetod. Att föra patientjournaler är den del av vården. De synnerliga skäl som åberopas handlar inte om tilliten mellan läkare och patienter utan om patientsäkerhet i varje individuell vårdrelation (jfr dom från Kammarrätten i Göteborg mål nr 6870-6871-06).

Om det aktuella avtalet bedöms vara en otillåten direktupphandling ifrågasätts Konkurrensverkets uppskattning av kontraktsvärdet. För att kunna beräkna kontraktsvärdet anser Västra Götalandsregionen att det ligger närmare till hands att se till de omständigheterna i ärendet. Avtalets kontraktsvärde för perioden oktober 2015–november 2016 uppskattas till 2 744 266 kr, utifrån genomsnittliga köp per månad om 196 019 kr under hela avtalsperiodens längd (oktober 2015–september 2016). En eventuell upphandlingsskadeavgift bör därmed beräknas utifrån detta belopp. Västra Götalandsregionen noterar att Konkurrensverket beräknat avgiften till 4,1 procent av uppskattat kontraktsvärde, vilket innebär att en eventuell upphandlingsskadeavgift ska beräknas till 112 514 kr. Västra Götalandsregionen anser att det är fråga ringa fall, där någon avgift inte ska beslutas, eller att avgiften ska efterges på grund av synnerliga skäl. SU har ansett det nödvändigt att direktupphandla för att inte äventyra människors liv eller hälsa och agerat som självständig upphandlande myndighet. SU har tidigare inte blivit påförd någon upphandlingsskadeavgift. Västra Götalandsregionen och leverantören har kommit överens om att avtalet

upphör den 30 november 2016, vilket gör att det går att uppskatta kontraktets totala värde enligt 15 kap. 3 a § LOU.

Konkurrensverket vidhåller ansökan och tillägger i huvudsak följande. Verket ifrågasätter inte att Västra Götalandsregionen på grund av uppsägningar haft ett behov av att anlita externa medicinska sekreterare samt nödvändigheten av att patientjournaler hanteras korrekt. Huruvida en viss tjänst är nödvändig utifrån patientsäkerheten är dock inte i sig ett skäl som upphäver skyldigheten att följa regelverket. Skyldigheterna att föra patientjournaler innebär inte att landstinget har rätt att bortse från de skyldigheter som följer av upphandlingslagstiftningen. De aktuella journalhanteringstjänsterna ingår inte i de mycket speciella hälso- och sjukvårdstjänsterna, som är undantagna annonseringsskyldigheten. Därutöver anser verket att Västra Götalandsregionen på ett tidigt stadium rimligen borde insett att direktupphandlingsgränsen skulle komma att överskridas och att bristen på arbetskraft skulle medföra att behovet av inhyrd personal riskerade bli långvarigt. Västra Götalandsregionen valde trots detta inte att genast inleda ett annonserat upphandlingsförfarande utan tecknade i stället ett avtal med Conscriptor med ett års giltighetstid med möjlighet till förlängning, utan någon överenskommen möjlighet för regionen att avsluta avtalet i förtid för det fall att ett nytt korrekt upphandlat avtal kunnat ingås under tiden. Från den tidpunkt Västra Götalandsregionen insåg att direktupphandlingsgränsen skulle överskridas dröjde det nästan ett år innan en ny annons publicerades angående upphandling av de aktuella tjänsterna. Den aktuella upphandlingen är varken särskilt komplicerad eller tidskrävande att publicera. Västra Götalandsregionen har dessutom genomfört en liknande upphandling 2013.

Avseende kontraktsvärdet ska värdet bestämmas till 10 928 304 kr enligt 48-månadersregeln. Enligt praxis fastställs upphandlingsskadeavgiften ofta till belopp motsvarande cirka 7-8 procent av kontraktsvärdet vid

överträdelse av normalgraden. Efter en samlad bedömning anser verket att tillämpning av 48-månadersregeln i detta enskilda fall är ogynnsamt för Västra Götalandsregionen, varför avgiften bestämts till ett skäligt belopp, motsvarande cirka fyra procent av kontraktsvärdet. Beloppet har anpassats till den enskilda situationen och är inte hänförlig till någon viss beräkningsmetod. Avsikten är att en upphandlingsskadeavgift ska stå i rimlig proportion till överträdelsen.

Konkurrensverket anser att Västra Götalandsregionen gjort sig skyldig till upprepade överträdelser mot bakgrund av att det är landstinget som är den upphandlande myndigheten i sig, oavsett hur inköpen har organiserats internt, samt att det är förhållanden hos landstinget som har betydelse när storleken på avgiften ska bestämmas. Möjlighet till eftergift är en form av ventil som inte är avsedd att tillämpas annat än i rena undantagsfall, så som t.ex. vid oförutsedda händelser som myndigheten inte själv kunnat råda över.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Med upphandlande myndighet avses statliga och kommunala myndigheter. Vid tillämpning av denna lag ska med myndighet jämföras beslutande 1. församlingar i kommuner och landsting, och 2. offentligt styrda organ som avses i 12 §, samt 3. sammanslutningar av en eller flera myndigheter enligt första stycket eller församlingar enligt 1 eller sammanslutningar av ett eller flera organ enligt 2 (2 kap. 19 § LOU).

Allmän förvaltningsdomstol får besluta, efter ansökan av tillsynsmyndigheten, att en upphandlande myndighet ska betala en särskild avgift (upphandlingsskadeavgift) om myndigheten har slutit avtal med en leverantör utan föregående annonsering enligt 7 kap. 1 eller 2 §, 13 kap. 2

eller 5 §, 14 kap. 5 § eller, 15 kap. 4 eller 6 § (17 kap. 1 § 3 och 2 § andra stycket LOU).

Upphandlingsskadeavgiften ska uppgå till lägst 10 000 kr och högst 10 000 000 kr. Avgiften får inte överstiga tio procent av kontraktsvärdet. Beräkningen av kontraktsvärdet ska ske enligt 3 kap. 3 och 4 §§ eller 15 kap. 3 a § (17 kap. 4 § LOU).

Värdet av ett kontrakt ska uppskattas till det totala belopp som ska betalas enligt kontraktet (15 kap. 3 a § LOU).

Vid fastställande av upphandlingsskadeavgiftens storlek ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är. I ringa fall ska någon avgift inte beslutas. Avgiften får efterges, om det finns synnerliga skäl (17 kap. 5 § LOU).

När det gäller beräkningen av avgiftens storlek anges bland annat följande i förarbetena till LOU. Inom de givna beloppsramarna bör beslutande instans ha ett betydande utrymme att fastställa avgiftens storlek. Det bör dock erinras om att det i ändringsdirektivet föreskrivs att sanktionerna ska vara effektiva, proportionerliga och avskräckande. Syftet med förslaget är att ju allvarligare överträdelsen kan anses vara, desto högre belopp bör sanktionsavgiften fastställs till. Vid bedömningen av sanktionsvärdet bör även vägas in hur klar överträdelsen kan anses vara. Om det t.ex. är så att rättsläget är oklart bör det påverka sanktionsvärdet så att överträdelsen anses mindre allvarlig. Otillåtna direktupphandlingar anses vara en av de allvarligaste överträdelserna inom upphandlingsområdet, vilket bör leda till att sanktionsvärdet i dessa fall ofta kan anses vara högt. Vidare kan avtalstidens längd och värdet påverka sanktionsvärdet på så sätt att sanktionsvärdet anses högre om otillåten direktupphandling gjorts och avtalet i fråga avser en förhållandevis lång tid eller högt värde. Även

förhållanden hos den upphandlande myndigheten eller enheten bör tillmätas betydelse vid bedömningen av sanktionsvärdet. Det förhållandet att upphandlande myndighet eller enhet på annat sätt drabbas negativt kan däremot i vissa fall ses som en förmildrande omständighet. I sällsynta fall, när överträdelsen får anses ringa, bör det kunna aktualiseras om någon avgift över huvud taget ska påföras. Om det i det enskilda fallet föreligger synnerliga skäl ska avgiften också kunna efterges. Med synnerliga skäl åsyftas närmast situationer där det skulle framstå som orimligt eller stötande att ta ut avgiften. Det får således ses som en form av ventil som inte är avsedd att tillämpas annat än i rena undantagsfall. Vidare anges att domstolen har stort utrymme att ta hänsyn till alla relevanta omständigheter inom ramen för upphandlingsskadeavgiftens avskräckande syfte. Detta innebär att hänsyn ska tas till såväl försvårande som förmildrande omständigheter. Utgångspunkten bör dock vara att avgiften bestäms så att myndigheten avhåller sig från överträdelser av lagen samt att även andra avhåller sig från överträdelser (prop. 2009/10:180 s. 197 f., s. 370).

Förvaltningsrättens bedömning

SU utgör en del av Västra Götalandsregionens verksamhet. Västra Götalandsregionen är därför den upphandlande myndigheten i målet.

I målet är utrett att Västra Götalandsregionen har tecknat avtal med Conscriptor avseende bemanning av medicinska sekreterare utan föregående annonsering och att det totala kontraktsvärdet överstiger direktupphandlingsgränsen.

Förvaltningsrätten har först att ta ställning till om Konkurrensverket har visat att Västra Götalandsregionen har genomfört en otillåten direktupphandling genom att ingå det aktuella avtalet med Conscriptor utan föregående annonsering. Av lagen framgår att direktupphandling får

användas i vissa situationer. Västra Götalandsregionen har anfört att de har haft rätt att direktupphandla med hänsyn till människors liv eller hälsa och/eller med hänvisning till att synnerliga skäl förelegat.

För att genomföra en upphandling utan föregående annonsering krävs enligt 15 kap. 3 § LOU dels att det är absolut nödvändigt att tilldela kontraktet i fråga, dels att det föreligger synnerlig brådska som gör att tidsfrister i andra annonserade förfaranden inte kan hållas, samt att brådskan ska vara orsakad av omständigheter som inte har kunnat förutses av den upphandlande myndigheten, eller att det i övrigt föreligger synnerliga skäl att direktupphandla. Vad som utgör omständigheter som gör det absolut nödvändigt att direktupphandla får bedömas utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Utrymmet för direktupphandlingar är således mycket begränsat och får ske endast i enstaka fall där omständigheterna är mycket speciella, t.ex. i enstaka fall för vård av mycket vårdkrävande patienter (jfr dom från Kammarrätten i Göteborg mål nr 6870-6871-06).

I förevarande fall har det enligt förvaltningsrätten inte kommit fram att de upphandlade sekreterartjänsterna avser sådana specifika vårdfall som i sig motiverar att undantaget för att direktupphandla blir tillämpligt. I stället förefaller sekreterartjänsterna avse dagliga journalhanteringsuppgifter, vilket även vinner stöd av det faktum att motsvarande tjänster var föremål för ett upphandlingsförfarande 2013. Vidare borde det, mot bakgrund av att det varit en stor andel sekreterare som sade upp sig under sommaren 2015 och att det rådde brist på den kompetensen på arbetsmarknaden, i ett mycket tidigare skede än i november 2015 ha stått klart att tjänsterna behövde upphandlas. Det kan därför inte anses ha förelegat sådan oförutsedd synnerlig brådska eller synnerliga skäl i övrigt som krävs för att direktupphandla tjänsterna. Sammantaget anser förvaltningsrätten att det saknats godtagbara skäl att direktupphandla sekreterartjänsterna. Västra

Götalandsregionen har därmed genomfört en otillåten direktupphandling som medför att en upphandlingsskadeavgift kan tas ut.

Vid fastställande av upphandlingsskadeavgiftens storlek ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är. Vid ringa fall ska avgiften inte bestämmas och vid synnerliga skäl får avgiften efterges. Av förarbetena framgår att utrymmet för att anse en överträdelse som ringa och underlåta att påföra avgift är ytterst begränsat. Mot bakgrund av att otillåtna direktupphandlingar är en av de allvarligaste överträdelserna inom upphandlingsområdet anser förvaltningsrätten att överträdelsen i förevarande fall inte är ringa, varför det finns grund för att ålägga Västra Götalandsregionen att betala en upphandlingsskadeavgift.

Förvaltningsrätten noterar att Konkurrensverkets ansökan om upphandlingsskadeavgift mot Västra Götalandsregionen har inkommit inom den lagstadgade tidsfristen ett år från det att avtalet slöts.

Vid beräkningen av upphandlingsskadeavgiftens storlek ska bl.a. kontraktsvärdet beaktas. Bedömningen av kontraktsvärdet ska enligt förvaltningsrätten göras med utgångspunkt i förhållandena vid avtalets ingående. Av handlingarna framgår att avtalet tecknats för ett år med en därefter löpande uppsägningstid om tre månader utan begränsning i tiden. Att avtalet därefter, i november 2016, sagts upp är därför en omständighet som inte kan medföra att avtalet ska anses ha varit tidsbegränsat redan från början. För att beräkna värdet av ett avtal enligt 15 kap. 3 a § LOU behöver avtalet vara utformat på ett sådant sätt att det totala belopp som ska betalas går att beräkna utifrån avtalsvillkoren. Eftersom avtalet inte varit begränsat i tiden kan något exakt kontraktsvärde inte fastställas enligt 15 kap. 3 a § LOU. Vägledning kan då hämtas i bestämmelserna om vissa tjänstekontrakt som löper på obestämd tid där värdet beräknas enligt den s.k. 48-månadersregeln i 3 kap. 12 § LOU. Västra Götalandsregionen har under perioden oktober 2015–juli 2016 fakturerat en genomsnittlig månadskostnad

på 227 673 kr, vilket ger ett kontraktsvärde på 10 928 304 kr och är det högsta värde som enligt Konkurrensverket ska läggas till grund för beräkning av avgiftens storlek. Västra Götalandsregionen har anfört att den genomsnittliga månadskostnaden ska bestämmas till 196 019 kr per månad, vilket beräknat utifrån 48-månadersregeln ger ett kontraktsvärde om 9 408 912 kr. Den yrkade avgiften om 450 000 kr är lägre än det högsta belopp som kan tas ut oavsett utifrån vilken månadskostnad som ska läggas till grund för beräkning av kontaktsvärdet och ligger således inom det tillåtna spannet enligt 17 kap. 4 § LOU.

Vid en helhetsbedömning anser förvaltningsrätten att den av Konkurrensverket yrkade upphandlingsskadeavgiften om 450 000 kr får anses vara en effektiv och avskräckande sanktion som står i proportion till överträdelsens allvar. Förvaltningsrätten har därvid särskilt beaktat att det handlar om en klar överträdelse av regelverket, att otillåtna direktupphandlingar är allvarliga överträdelser och att Västra Götalandsregionen tidigare genomfört en otillåten direktupphandling.

Vad Västra Götalandsregionen anfört till stöd för att efterge avgiften utgör enligt förvaltningsrätten inte sådana omständigheter som medför att det skulle framstå som orimligt eller stötande att ta ut upphandlingsskadeavgift. Det föreligger därmed inte synnerliga skäl för eftergift.

Konkurrensverkets ansökan ska därför bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/1B LOU)

Niklas Karlsson

Förvaltningsrättsfiskal

Föredragande i målet har varit föredragande juristen Ines Klubal.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Göteborg. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafteon, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress

där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt:

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, eller
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.